

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 30517/2023
20.03.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Иване Рађеновић и Владиславе Милићевић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Бранко Илић, адвокат из ..., против туженог ББ из ..., чији је пуномоћник Данијела Несторовић, адвокат из ..., ради заштите од насиља у породици, одлучујући о ревизији тужиље изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж2 302/23 од 31.05.2023. године, у седници одржаној 20.03.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиље изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж2 302/23 од 31.05.2023. године.

Образложење

Пресудом Трећег основног суда у Београду П2 1057/22 од 18.11.2022. године, ставом првим изреке, продужена је, почев од 24.11.2022. године, мера заштите од насиља у породици забране туженом да на било који начин узнемирава тужиљу и налагањем туженом да се уздржава од сваког дрског, злонамерног и безобзирног понашања којим угрожава њен телесни интегритет, душевно здравље и спокојство, која мера заштите од насиља у породици се продужава у трајању од годину дана (1 година) од 24.11.2022. године, а иста се може продужавати све док не престану разлози због којих је одређена, а евентуално изјављена жалба не задржава извршење. Ставом другим изреке, одређена је мера заштите од насиља у породици тако што је забрањено туженом да се приближава тужиљи на удаљености мањој од три метара, уз налагање да се уздржава од приласка тужиљи на наведеној удаљености, која мера заштите од насиља у породици се одређује у трајању од годину дана (1 година) од дана одређивања 18.11.2022. године, са могућношћу продужавања све док не престану разлози због којих је одређена, а евентуално изјављена жалба не задржава извршење. Ставом трећим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев којим је тужиља тражила да се одреде мере заштите од насиља у породици и да се наложи туженом да се исели из породичне стамбене зграде у ..., у улици ... бр. .. у року од 24 сата од пријема пресуде. Ставом четвртим изреке, обавезан је тужени да тужиљи, на име

трошкова парничног поступка, исплати 60.750,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж2 302/23 од 31.05.2023. године, одбијене су као неосноване жалбе парничних странака и потврђена првостепена пресуда.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужила је поднела ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је испитао побијану пресуду на основу члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, број 72/11 ... 10/23 – други закон) и нашао да је ревизија неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а у поступку пред другостепеним судом није дошло ни до повреде члана 374. став 1. у вези члана 396. ЗПП, јер је другостепени суд оценио жалбене наводе тужиле који су били од значаја за правилну одлуку о изјављеној жалби.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилина ћерка и тужени, су са своје троје деце, још од 2008. године живели у стамбеном објекту - кући у Београду (...), у улици ... бр. .. (који се формално правно води на име супруга тужиле), у коме су наставили да живе и након развода брака 2013. године, а тужени (са децом) и након одласка бивше супруге 2019. године на рад у иностранство ради запослења. Тужени на овој адреси има пријављено пребивалиште и актуелно живи у њему. Тужила и њен супруг од 1995. године живе на адреси у улици Долазили су код ћерке и зета у посете све до октобра 2021. године. Тужила 18.01.2022. године мења пријаву пребивалишта са претходне адресе на адресу у улици ... бр. Након тога, 21.10.2021. године тужила је самоиницијативно, без претходног договора са туженим, дошла у кућу где тужени живи са децом (променивши постељину у кревету где тужени спава) и остала у кући тог и наредних дана. У периоду од 21.10.2021. године до 30.01.2022. године тужила је боравила у кући по 3-4 дана, а од 30.01.2022. године по пар дана, без преношења својих личних ствари, док супруг тужиле од октобра 2021. године борави непрекидно у овој кући. Кућа је предмет судских спорова између између супруга тужиле и овде туженог (ради утврђења права својине и исељења).

Према извештају полицијске станице у периоду од 21.10.2021. године до 03.02.2022. године против туженог је поднето више пријава (десет од стране тужиле, једна од стране бивше супруге и две од стране бившег таста). Поводом пријаве тужиле од 21.10.2021. године тужени је удаљен из стана у трајању од 48 сати (након тога одлуком суда удаљен је из стана на 30 дана), а за преосталих 9 пријава оцењено је од стране полицијских службеника да нема нарушавања јавног реда и мира, као ни других облика кривичних дела, већ се ради о нерешеним имовинско-правним односима. Дана 21.10.2021. године тужени је према тужили испољио насиље у кући у ... улици бр. .. најпре тако што је пуштао гласну музику, певао и галамио, обративши јој се речима: „П... ли ти матерна, све ћу вас побити, ћерка ти је ку.ва“, а 30.10.2021. године тако

што је галамио и кроз вику, не обраћајући јој се, рекао да напусти кућу, упутивши јој пар псовки.

Према стручном мишљењу Градског центра за социјални рад – Одељење Сурчин (основном и допунском), укључујући и изјашњење представника центра, које је првостепени суд у потпуности прихватио као стручно и објективно (осим у делу да тужени према тужиљи врши и економско насиље), између странака постоје хронично поремећени породични односи који су последица нерешених имовинских односа, око права власништва над кућом у улици ... бр. ..., са елементима психичког насиља које тужени спроводи у односу на тужиљу (вређањем, омаловажавањем, игнорисањем и на друге начине), односно пасивно-агресивним начином успостављања доминације и контроле, што тужени правда импулсивним реаговањем, сматрајући то својом грешком. Није утврђено да је тужени зависник од алкохола. Како је насиље до сада полазило од туженог, процењен је као особа која може у провоцирајућим ситуацијама да изврши насиље и да постоји ризик од понављања насиља које је у директној вези са исходом парничних поступака који су у току, и који могу представљати окидач за евентуално насиље (уколико одлука не буде у интересу туженог) према мишљењу овог органа треба продужити изречену меру заштите од насиља на још годину дана односно одредити мере заштите од насиља превентивно односно како би се тужиљи пружила заштита од евентуалног насиља, док ризик од настављања насиља туженог није таквог интензитета да би оправдало изрицање мере налагањем исељења из куће имајући у виду и да тужени није имао нове пријаве о постојању насиља (а да су претходне учестале пријаве тужиље биле последица жење на се тужени исели из куће).

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су, позивајући се на одредбе чланова 197. и 198. Породичног закона, закључили да понашање туженог према тужиљи представља психичко насиље у породици у виду узнемиравања, игнорисања и омаловажавања, јер се тужени на дрзак и безобзиран начин опходио према тужиљи, ценећи последице које ово насиље оставља на њу у виду узнемирености и страха од евентуалног понашања туженог које би имало елемената насиља и угрозило њено спокојство. Према ставу нижестепених судова, испуњени су услови за продужење раније изречене мере заштите од насиља у породици (која је одређеном пресудом овог суда П2 1540/21 од 23.03.2022. године) која се односи на забрану туженом да на било који начин узнемирава тужиљу и налагање туженом да се уздржава од сваког дрског, злонамерног и безобзирног понашања којим угрожава њен телесни интегритет, душевно здравље и спокојство, која мера заштите од насиља у породици се продужава у трајању од годину дана (1 година) од 24.11.2022. године, а иста се може продужавати све док не престану разлози због којих је одређена, имајући у виду да је према стручном мишљењу органа старатељства исту потребно продужити на још годину дана и то из превентивног разлога, с обзиром на ризик од понављања насиља услед нерешених имовинских односа и постојања парничних поступака око имовине. Поред тога, испуњени су услови и за одређивање мере заштите од насиља у породици забраном туженом да се приближава тужиљи на удаљености мањој од три метара, уз налагање да се уздржава од приласка тужиљи на наведеној удаљености, у трајању од годину дана (1 година) од дана одређивања 18.11.2022. године, са могућношћу продужавања све док не престану разлози због којих је одређена, без обзира што тужени није био физички насилан према тужиљи и не прилази јој, имајући у виду облике испољавања насиља (вређање и омаловажавање), као и чињеницу да тужиља повремено борави у кући на адреси улица ... да би помогла својим унуцима

који су поверени њеној ћерки пресудом о разводу брака (а која се налази у иностранству) и свом супругу који такође борави на овој адреси, која кућа није физички подељена, тако да парничне странке зајединички користе кухињу и дневну собу, уважавајући процену органа старатељства о ризику понављања насиља, до чега може доћи у зависности од исхода судских поступака.

Нижестепени судови су одбили тужбени захтев тужиље да се туженом одредби мера заштите од насиља у породици налагањем исељења туженог из куће на адреси у ..., у улици ... број .. . Ово стога што налагање исељења туженог из предметног стана, по оцени, представља неадекватну меру која не одговара испољеном степену насиља и степену страха који тужиља претрпела, нарочито имајући у виду стручно мишљење органа старатељства да ризик од настављања насиља није таквог интензитета да би оправдало изрицање и ове мере.

По оцени Врховног суда, нижестепени су полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, правилно применили материјално право продужили меру заштите од насиља у породици према туженом забраном узнемиравања тужиље и одредили меру заштите од насиља у породици забраном приближавања тужиљи, а одбили одређивање мере заштите од насиља у породици налагањем исељења.

Насиље у породици дефинисано је чланом 197. Породичног закона, тако што је у ставу 1. прописано да се под насиљем у породици подразумева понашање којим један члан породице угрожава телесни интегритет, душевно стање и спокојство другог члана породице, док су у ставу 2. наведени карактеристични видови насиља у породици који се у пракси најчешће испољавају, уз одређење да се насиљем у породици сматра свако дрско, безобзирно и злонамерно понашање које један члан породице испољава према другом члану породице. Према члану 198. став 1. овог закона, против члана породице који врши насиље суд може одредити једну или више мера заштите од насиља у породици којим се привремено забрањује или ограничава одржавање личних односа са другим члановима породице, а по члану 287. ставов 1. и 2. суд није везан границама тужбеног захтева и предложеним мерама.

Сврха одређивања мере заштите од насиља у породици је да се пружи заштита жртви, и то одређивањем оне мере која одговара степену насиља које је извршено.

У конкретном случају, и по оцени Врховног суда, испољено понашање туженог према тужиљи дана 21.10.2021. и 30.12.2021. године представља психичко насиље у виду узнемиравања, игнорисања и омаловажавања јер се тужени на дрзак и безобзиран начин опходио према тужиљи упућујући јој различите увреде, претње и псовке (током њених повремених боравака у кући у овом периоду, у којој тужени живи са децом). У таквој ситуацији, имајући у виду и мишљење Центра за социјални рад да треба продужити изречену меру заштите од насиља на још годину дана, односно одредити мере заштите од насиља превентивно како би се тужиљи пружила заштита од евентуалног насиља, било је оправдано продужење изречене мере заштите од насиља забране узнемиравања на још годину дана и одређивање мере заштите од насиља забране приближавања.

Поред тога, имајући у виду да према мишљењу Центра за социјални рад ризик од настављања насиља туженог није таквог интензитета да би оправдало изрицање

мере налагањем иселења туженог из предметне куће у којој живи, то и по оцени Врховног суда нису били испуњени услови за одређивање ове мере заштите од насиља у породици. Између странака постоје хронично поремећени породични односи који су последица нерешених имовинских односа, око права власништва над кућом у улици ... бр. .. (у којој тужени живи), у вези са чиме се води судски спор између супруга тужиље и туженог. Према утврђеном чињеничном стању, тужилина ћерка и тужени су, са своје троје малолетне деце, још од 2008. године живели у овом објекту (који се формално правно води на име супруга тужиље), у коме су наставили да живе и након развода брака 2013. године, а тужени (са троје деце) и након одласка бивше супруге 2019. године на рад у иностранство (у међувремену две старије ћерке иселиле су се из куће, док најмлађе дете узраста 13 година и даље живи у кући), док од октобра 2021. године тужилја проводи у кући по неколико дана, а њен супруг борави у кући све време, при чему се у вези куће води спор између супруга тужиље и туженог. Када суд утврди да одређени вид насиља у породици постоји потребно је одредити адекватну меру заштите у складу са одредбама члана 198. Породичног закона водећи рачуна да она буде делотворна и сврсисходна. У конкретном случају, имајући у виду степен насиља и последице по спокојство и психичко стање тужиље, као и процену органа старатељства да ризик од понављања насиља није таквог интензитета да би оправдао изрицање ове мере, то и по оцени Врховног суда није оправдано изрицање мере заштите од насиља у породици иселењем туженог из предметног стамбеног објекта у којем живи, а тужилја повремено борави, јер је заштита тужиље обезбеђена кроз друге одређене, односно изречене мере заштите од насиља у породици.

Наводима ревизије оспорава се правилна примена материјалног права, а заправо се наводи ревизије односе посредно или непосредно на чињенично стање које по мишљењу ревидента није правилно или потпуно утврђено у спроведном поступку. Међутим, ови наводи нису основани и не доводе у сумњу правилност побијане пресуде, у погледу примене материјалног права садржаног у наведеним одредбама Породичног закона, које су нижестепени судови правилно применили одлучујући о одређивању предложених мера заштите од насиља у породици. У поступку који се води ради заштите од насиља у породици искључено је расправљање о праву на имовину.

На основу члана 414. став 1. ЗПП Врховни суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Звездана Лутовац**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић